

sent. 45, 46; *Desertio Dei*, sent. 54; *Differentia*, sent. 5; *Dignitas*, sent. 40, 60; *Episcopus*, sent. 165; *Fructus*, sent. 30; *Gloria vana*, sent. 74; *Gratia Dei*, sent. 95, 96; *Honor*, sent. 17, 19; *Magnus*, sent. 12; *Maria*, sent. 59; *Monachus*, sent. 153; *Mores*, sent. 46; *Perfectio*, sent. 44, 62; *Persona*, sent. 12; *Prælati*, sent. 94, 201; *Profectus*, sent. 72; *Sacrificium*, sent. 45; *Sancitas*, sent. 65; *Suavis*, sent. 20; *Sublimitas*, sent. 16, 39, 69; *Superbia*, sent. 60, 115, 116, 123, 157; *Tribulatio*, sent. 74; *Virginias*, sent. 42; *Virtutum connexio in genere*, sent. 15, 30, 42; *Virtutum connexio in specie, verbo, Humilitas; Voluntas propria*, sent. 25.

HUMILITAS CHRISTI.

SENTENTIE PATRUM.

- S. ANTONIUS DE PADUA. 1. Nihil sic humiliat superbum peccatorem, sicut humilitas humanitatis Christi. *Serm. Dom. Quinquag.*
- S. AUGUST. 2. Quam superbia sanari potest, si humilitate Filii Dei non sanatur? *De Agone christiano*, cap. 41.
3. Noluit Christus rex ab hominibus fieri, quia humilitatis ostendebat viam miseris, quod ab ea superbia separaverat. *De Catechis, rudibus*, cap. 22.
4. Magna est miseria superbus homo, sed maior misericordia humilis Deus. *Ibid.*, cap. 4.
5. Erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. *Exposit. 2, super Psalm. xviij, vers. 14.*
6. Si tanta humilitate se opprimit divina Majestas, quomodo superbiere audeat humana fragilitas? *De Confecta vitiorum et virtutum*, cap. 2.
7. Quanta humilitas! Domine, tu mihi lavas pedes? tu mihi: quid est tu? quid est mihi? cogitanda sunt potius, quam dicenda, ne forte quod ex his verbis aliquatenus dignum concipiat anima, non explicet lingua. *Tract. 56, super Evangel. Joan. cap. xiii.*
8. Jam humilis Deus, et adhuc superbus homo. *Humil. 34, ex iiii, Humil.*, cap. 6.
9. Unde Christus humiliatus, inde glorificatus: inde crexit humiles, quod humiliatus ipse descendit. *Tract. 3, super Joan.*
10. Humilitatem doceo, ad me venire non potest, nisi humilis. *Ibid.*, tract. 25.
11. Perierat homo superbiam deceptoris secutus, ergo humilitatem Redemptoris sequatur inventus. *Ibid.*, tract. 55.
12. Iudicimus humilitatem ab excelso, faciamus invicem humiles quod humiliter fecit excelsus. *Ibid.*, tract. 58.

13. Homini cui se diaboli ad imitationem superbie prebuerat, ei se Dominus ad imitationem humilitatis prebuit. *Lib. 3, de Lib. arb.*, cap. 25.
14. Intolerabilis impudentia est, ut ubi sese exinanivit Majestas, vermiculus infletur et intumescat. *Serm. 1, Nativit.*
15. Quanto sublimitas Christi angelis notior est, tanto humilitas pretiosior et amabilior est. *Serm. 2 Epiph.*
16. O mira vanitas! o mira fatuitas cordis! cuius elationem perfecte reprimere, cuius cervicicos motus omnino domare, humilitatis Christi materia tanta non sufficit, quin superbiat adhuc terra et cinis. *Serm. Quomodo voluntas nostra divine voluntati subici debet.*
17. Magna humilitas! Actus innocens suscepit poenitentis affectum, et qui non habet unde poenitet, habet tamen ut poeniteat. *Serm. 45, super Cant.*
18. Quanto pro me vilior, tanto mihi clarior. *Serm. 1 Epiph.*
19. Potest ne quis non humiliari, cum recordatur pro se humiliatum Dominum Majestatis. *Lib. de Passione Dom.*, cap. 44.
20. Stultus reputatus fuit Christus, quando recessit ab appetitu aliorum: stultior, quando voluit affligi: stultissimus, quando voluit crucifigi, et tamen hoc est sapientia Sanctorum. *Serm. 2, in Hexam. super illud: Prov. xxx: Stultissimus sum virorum.*
21. Magna humilitas! quia veniendo per carnem, prior, posterior; dives, egenus; Dominus, servus; hæres, alienus factus est. *Se m. 3, Dom. 4, Advent.*
22. Ecce habes in Christo humilitatis exemplum, superbie medicamentum: quid ergo, homo, intumescis? quid morticina pellicis extenderis? quid sanies foetida inflaris? *Prose.*
23. Princeps tuus humilis est, et tu superbus? caput est humile, et membrum superbum? monstrum est contra naturam, si coelum terre subicias, et sub pedibus caput ponas. *Serm. 4, de Uno mari.*
24. Quantumcumque te deieceris, humilior Christo non eris: esto quod pedibus incedas, fusca tunica vestiari, pauperibus æqueris, cellam pauperum dignanter introas. Sis crecorum oculus, pes claudorum, manus debiliu: aquam ipse comportes, ligna conscindas, focum extrahas, humilior Christo non eris. Ubi vinculum? ubi sputum? ubi alapa? ubi flagellum? ubi patibulum? ubi mors? *Lib. 1, Phædreæ*, cap. 2.
25. In Christo voluntaria humilitas, non patientiæ necessitas fuit. *Super Psalm. xcviij, vers. 1.*
26. Per humilitatem scimus Dominum Chris-

- tum diaboli vicisse superbiam. *Super Psalm. cxv, vers. 1: Humiliatus sum.*
27. Tota victoria Salvatoris, quæ et diabolum superavit et mundum, humilitate est concepta, humilitate confecta. *Super Epist. ad Philip., cap. ii, art. 2, in illud: Humiliavit semetipsum.*
28. Filius Dei de altitudine sinus paterni, ad nostra despicabilia descendit, ut tam exemplo, quam verbo humilitatem doceret. In suis *Opusc.*, oraculo 5.
29. Signum salutis fidelibus, humilitas est Salvatoris. *Super Lucam*, cap. ii.
30. Ad hoc unigenitus Dei Filius formam infirmitatis nostræ suscepit, ad hoc invisibilis non solum visibilis, sed etiam despectus apparuit, ad hoc contumeliarum ludibria, irrisorum opprobria, passionumque tormenta toleravit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus. *Prose.*
31. Quanta erigit humilitatis virtus est, propter quam solam veraciter edocendam, is qui sine estimatione magnus est, usque ad passionem factus est parvus? *Lib. 34, Moral.*, cap. 18, num. 21.
32. Nascendo Domino, videbatur divinitas humiliata; ascendente vero Domino, est humanitas exaltata: in nativitate sua apparuit Deus humilis, in ascensione sua ostensus est homo sublimis. *Humil. 29, super Evangel.*
33. Humilitas Christi, nostra nobilitas est, contumelia ejus, honor noster est. *Lib. 2, de Trinit.*, verbo Dei.
34. Humilitas Christi in duobus maxime fuit: scilicet in sustinendo humiliter contumelias, et tormenta. *Super Genes.*, cap. xii, *Mystice.*
35. Christus per humilitatem diabolum devicit. *Super Psalm. xxiv.*
36. Dignum et iustum est, ut divina majestas in se recipiat humilitatem, quæ se evacuavit, et annihilavit, ut toto sinu suæ capacitatis eam reciperet. *Super Math.*, cap. v.
37. Quid humilis servo? tamen hoc Dominus esse dignatus est ut ex servis liberos faceret, et servitus ipsius nobis ingenuitatem donaret. *Serm. de eo quod David dixit: Quis sum ego?*
38. Humilis est ipse, qui est Deus, et tu te erigis, tu superbis, terra et cinis; tu, sordida pellicis, inflaris et tenderis, sacculus stercoreum et vermium? *Serm. de Circumcis. Dom.*
39. Elatio sensus, quæ fuit in serpente, dissoluta est per eam, quæ fuit in homine Deo humilitas. *Lib. 5, adversus Hæres.*, cap. Omnia.
40. Confundatur humana temeritas, et humilietur exemplo humilitatis Christi, qui voluit pro utilitate peccatorum peccator estimari. *Prose.*
41. Omnem exercitum humilitatis formam in

- viu, in peregrinatione, in discipulorum electione, in necessitatibus, in angustiis, in persecutionibus, in opprobriis, in passione et morte.
42. Omnis namque, quam Deus in homine exercuit, conversatio cum hominibus, summa et inexplicabilis est perfectio humilitatis, quæ eo est venerabilior, quo incomprehensibilior. *De Ligno vite*, tract. 12, cap. 2.
43. Humilitas Christi, nostra nobilitas est: contumelia Christi, noster honor est. *Epist. 97, ad Leonem august.*, cap. 3.
44. Factus humilis, mansit sublimis. *Serm. 13, de Nativit. B. M.*
45. Tanta fuit humilitas Salvatoris, ut quasi videretur respondere ipsius Majestati. *Prose.*
46. Quia sicut erat Filius Dei incomprehensibilis Majestas, ita fuit in hominis filio inestimabilis humilitas. *Serm. 32, de S. Aug.*
47. Ut servum te reputes humilem et abjectum non sit tibi dedecori humilitas, quæ decuit filium Dei. *Ibid.*, tract. de instit. episc.
48. Deicit semajestas, et jactat se infirmitas: humiliat se consuetudo, et extollitur putredo. *Lib. 4 epist. 17, ad S. Bernard.*
49. O novissimum et altissimum, o humilem et sublimem, o opprobrium hominum et gloriam angelorum! nemo illo sublimior, et nemo illo humilior. *De Passione Christi.*
50. Magna humilitas fuit Filii Dei, quando voluit humiliari inter Seraphinos, Cherubinos, Trochos, Dominationes, Virtutes, Potestates, Principatus, Archangelos, et Angelos, ut esset homo. *Serm. 1 Dom. infra octav. Nativ. Dom.*
- Vide etiam tit. *Imitatio*, sent. 20; *Incarnatio*, sent. 73; *Potestas Dei*, sent. 54.

HYPOCRISIS.

- Etymologia.* Hypocrisis dicitur ab *ὕψος* quod est sub, et *ὥς* quod est aurum: quasi extra hypocrisis aurati, interioris lutei. *Super Math.*, cap. vi.
- Definitio.* Hypocrisis est cum quis meliorem se fingit, quam in veritate sit. *De Paradiso animæ*, part. 2, de Vitii, cap. 17.
- Hypocrisis est voluntas per speciem sanctitatis se simulans fallaciter in aperto, et vilitur agens in occulto, sive intentione, sive opere. *Part. 1 Centiloqui*, sect. 18.
- Hypocrisis est vitium clausum, simulatione virtutis palliatum. *Ibid.*, sect. 30.
- Simulatio est falsitas veritate depicta. *De Modo confitendi*, cap. 16.
- Simulatio est vitium, verbis et actibus virtuosius opertum. *Ibid.*

- Hypocrisis est simulatio boni non existentis. In *Speculo anime*, cap. 1.
- HUGO A. S. VICTOR. Hypocrisis est virtutum simulatione clausum vitium ex arte palliatum. *De Fruct. carnis et spiritalis*, cap. 4.
- JOAN. GEES. Hypocrisis est vitium, quo quis querit ex signis exterioribus acquirere laudem sanctitatis, qualem sanctitatem in occulto non observat. Part. 4, in *Descript. terminor.* cap. *Temperantia*.
- S. MAXIMUS MART. Hypocrisis est amicitie fucus, vel odium habitu amicitie velatum. *Prose.*
- Aut inimicitia, quae sub benevolentia exercentur. Aut invidia, quae dilectionis stylum imitatur. Aut vita splendens non reipsa, sed fictione virtutis.
- Aut iustitiae simulatio quae sola apparentia conservatur.
- Aut deceptio veritatis habens formam, cujus studiosi sunt hi, qui pravitatem morum serpentes imitantur. Centuria 3, cap. 67.
- S. PETRUS CHRYSOLOG. Quid est hypocrisis, nisi species arte composita quae aliud in re agit, aliud promittit in vultu. Serm. 472.
- S. THOMAS AQUINAS. Simulatio est quoddam mendacii genus, quo aliud facto, seu habitu externo indicatur, et aliud vel potius contrarium in aditu animi recessibus occultatur. Secunda secunda, quaest. 111, in axiomatico.
- Simulatio proprie est vitium quoddam in exteriorum signis factorum consistens. *Ibid.*, quaest. 111, art. 1.
- Hypocrisis simulatio est, non autem omnis simulatio est hypocrisis: sed solum illa, qua quis simulat personam alterius, sicut cum peccator simulat personam iusti. *Ibid.*, quaest. 111, art. 2.
- S. ANTONIN. Divisio. Triplex est hypocrisis: prima est demonis; secunda carnis, tertia hominis: demon se transformat in angelum lucis; caro simulat se mortificatam esse vitii et passionibus; homo deceptus sub specie sanctitatis. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 1.
- S. DONAV. Est simulatio cautela, instructionis, et duplicitatis. *Prose.*
- Simulatio cautela fuit in Jehu, cum flexit se cultorem Baal: simulatio instructionis fuit in Christo, cum flexit se longius ire: simulatio vero duplicitatis est in hypocritis. In lib. 3, *Sent.*, dist. 38, art. 1, quaest. 2.
- HUGOCARD. Sunt quatuor partes hypocrisis: prima est simulatio falsi boni; secunda, dissimulatio veri mali; tertia, iactantia aperti boni; quarta, excusatio aperti mali. Super *Job* cap. xxxvi.
- S. ANTONIN. Productio. Hypocrisis filia est inanis gloriae. Part. 2, tit. 4, cap. 7.

Simulatio mendacii mater est, saepe etiam materia. *Gradu* 12.

Comparatio Sicut gallina statim cantat, cum posuerit ovum; sic hypocrita statim vult videri, cum fecerit aliquod opus bonum. Tit. 1 *Dietie*, cap. 3.

Quod corporibus est hydrops, hoc est hypocrisis animabus. *Prose.*

Hydrops bibendo sinit, hypocrisis inebriata sinit. Serm. 7, de *Hypocritis*.

SENTENTIA PATRUM.

1. Hypocrita in cunctis suis operibus nihil aliud sperat, nisi honoris reverentiam, gloriam laudis, a melioribus metui, sanctus ab hominibus vocari. Part. 1, tit. 6, cap. 7, § 1.
2. Hypocrita licet tibi sit facies inculca, neglecta cutis, tristis vultus, exterminatus aspectus; hic ab hominibus invenisti laudem, sed coram Deo fructum perdidisti. *Prose.*
3. Hypocrita abstinentiae intrasti fluctus, continentiae conscendisti undas, enastasti jejunii pelagus, et in ipso portu naufragasti.
4. Fratres, fugiendum est virus, pestilentia cavenda, quae de remediis creat morbos, conficit de medicina languorem: sanctitatem veritatem in crimen, placitionem facit reatum, generat de profectione discrimen. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.
5. Hypocritam qui fugerit, vincit; qui incurrit, non evadit. *Ibid.*, cap. 7, § 4.
6. Hypocritarum caput antichristi designatur, quia pessimus hominum ille permaxime cum hypocritis decipiet. *Ibid.*
7. Pro nihilo habetur virtus animi, et simulatio passim magis placet. Serm. de *Vanitate mundi*.
8. Hypocrite personarum aliarum partes agunt non enim qui agit partes Agamemnonis, vero ipse est, sed simulat eum, et hypocrita dicitur. De *Serm. Dom. in monte*, lib. 2.
9. Ubi virtus non est, iactantia est, hypocrisis est: et ubi hypocrisis, utique dolus. Lib. 2 *contra Julianum*, cap. 8.
10. Hypocrisis est aurea, quia foris quidam apparent hominibus quasi iusti, intus autem pleni sunt omni immunditia. Ilomil. 14 *super Apoc.*
11. Nulla est superstitio, quae frontem del signum, nisi hypocrisis, id est, fingunt se bonos cum sint mali. *Ibid.*
12. Hypocrita multa sustinet, multa portat, et fortis in cunctis apparet. Serm. 13, ad *Fratr. in eremo*.
13. Hypocrita omnia iudicat, ut nemo sit qui eum audeat iudicare. *Ibid.*, serm. 26.

S. JOAN. CLIM.

S. DONAV.

S. PETRUS CHRYSOLOG.

V. BEDA.

S. BERNARD.

S. ANTONIN.

S. ANTONINUS ABRAS.

S. AUGUST.

S. DONAV.

S. CYPRIAN.

S. CYRILLUS JEROSOL.

14. Hypocrita omnia despicit, ut ipse solus sit qui ab omnibus aspiaciatur. *Ibid.*
15. Malui habere caecos vel claudos, quam plangere mortuos: qui enim hypocrita est, mortuus est. Serm. 2, de *Communi vita clericorum*.
16. Duplicis peccati reatus est, et non esse sanctus quod crederis, et simulare quod sanctus sis. In suis *Proverb.*, verbo *Duplicis*.
17. Rogo et obsecro vos, fratres, fugite omnem simulationem. Serm. 4, de *Septem panibus*.
18. Hypocrita singularia magis et inusitata sectatur, vanisque favoribus delectatur, ut propriae fragrantiam opinionis rospargat. Serm. 1 *Quadr.*
19. Saepa sub habitu religionis animum secularem, sub panis conversionis invenies cor perversum. *Ibid.*, serm. 2.
20. Hypocritas abscondit quod est, et quod non est mentitur. Serm. 23 *super Cant.*
21. Hypocritas negotiatorum omni tempore, formam retinens pietatis ad sese occultandum, virtutem autem ejus vendicans et amens honores. *Ibid.*
22. Tu te depretiariis in secreto apud te ipsum veritatis trutina ponderatus, et foris alterius pretii mentiens, majori te pondere vendis nobis, quam ab ipsa accepisti. *Ibid.*, serm. 42.
23. Hypocrita foris candidus, intus sordidus; amator vanae gloriae, verba Sanctorum habet, vitam non habet. De *Ordine vite*.
24. Dupliciter damnantur hypocrite, sive pro occulta iniquitate, sive pro aperta simulatione; nam non semper latent hypocrite. *Ibid.*
25. Omne sincerum permanet, quae simulata sunt, diuturna esse non possunt. *Ibid.*
26. Non sis aliud in secreto, et aliud in publico: qualis vis haberi, talis esto: qualis est in facie, talis esto in operatione: et qualis es in vultu, talis esto in actu. Serm. 9, ad *Sororem*.
27. Hypocrite in tenebris sunt; quia abscondunt quod est, et mentiuntur quod non est. Super *Psal.* xc.
28. Hypocritarum opera, quamvis ad tempus inter iustorum merita luceere videantur, in fine tamen, quia a fructu sunt vacua, funditus annulantur. De *Eccles. hierarch.*, part. 4, cap. 4.
29. Tanta est hypocritarum dementia, ut foetoribus pro odoribus abutantur, et pretiosa villa, et aspera suavia arbitrentur. De *Jejun. et tent. Christi*, cap. 1.
30. Cave simulatam mentem habere, o homo, propter illum, qui scrutatur corda et renes: quae delectum faciens animarum Dominus, voluntates illarum scrutatur, ac si quam hypocritam depre-

henderit occultam, rejicit hominem illum. *Cateches.* 1.31. Inexorabilis est iudex, relinque hypocritam. *Ibid.*, cateches. 3.32. Imitatur virtutem improbitas, et zizania contendunt triticum videri, quae quidem specie quadam tritico assimulantur, gustu autem sententibus facile discernuntur. *Ibid.*, cateches. 4.33. Hypocrita sanctitate virescens apparenti, sed vigor ejus deficiet in furore divini iudicii. Super *Job*, cap. viii, *Moral.*34. Hypocrita est avarus raptor, qui dum inique agens desiderat de sanctitate venerari, laudem vite rapit aliena. *Ibid.*, cap. 27.35. Omnes hypocritae dum honorum vitam simulat, imitationem sanctae conversationis habent, sed veritatem sanctae actionis non habent. Lib. 31 *Moral.*, cap. 5.36. Hypocrita minus prodit in opere, quam in ejus latet cogitatione: ceteri in se mala omnia non ostendit, omnia tamen infero proximi appetit. *Ibid.*, lib. 15, cap. 16.37. Hypocrite nunquam quid agant, sed quomodo de actione qualibet hominibus possint placere considerant. *Ibid.*, lib. 31, cap. 8, num. 11.38. Hypocrite charitatis viscera nesciunt: quia eorum mens quanto pro mundi concupiscentiam in exteriora resolvitur, tanto per inadilectionem suam inferius obduratur. *Ibid.*, cap. 9, super illud *Job xxxix: Duratur ad filios*.39. Omnes hypocrite in prima facie quod ostendunt, quasi ex ratione sanctitatis est: sed bestiale est corpus quod sequitur, quia valde iniqua sunt, quae sub boni specie moluntur. *Ibid.*, lib. 33, cap. 24, num. 32.40. Omnis hypocrita, quia vitam iustitiae simulat, iustorum sibi laudem arripit, et quasi predator alienum violententer tollit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 16, num. 16.41. Hypocrisis cunctis intentibus, imaginem de se sanctitatis insinuat, sed tenere vitam sanctitatis ignorat. *Ibid.*, lib. 7, cap. 12.42. Hypocrita per arrogantiam depravatur, qui paratior est morti, quam corripit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 24, super illud *Job: Cum adhuc sit in flore*.43. Hypocrita in laude positus, ne hunc quicquam corripere audeat, asperitatem suam propterea vitam corripientis secat. *Ibid.*44. Hypocrita sanctus esse non appetit, sed vocari: et cum fortasse corripitur, quasi in opinionis gloria detruncatur. *Ibid.*45. Hypocrita depravatus se in pravitatem irascitur, loqui sibi redarguentem prohibet: quia velut in occulto vulnere tactus dolet. *Ibid.*

46. Hypocrita qualis imperitis immotescit, talis

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

vult ab omnibus estimari : et paratior est mori, quam corripi. *Ibid.*

47. Hypocrita in cunctis suis operibus, nihil sperat nisi honoris reverentiam, gloriam laudis, a melioribus metu, sanctus ab omnibus vocari. *Ibid.*, super illud *Job vii* : *Sic via omnium.*

48. Hypocrita spes permanere non valet, quia aeternitatem non quaerens, fugit quod tenet. *Ibid.*

49. Hypocrita spes peribit, quia humanus laus, quam magnis laboribus appetit, impulsa temporum momentis decurrit. *Ibid.*

50. Hypocrita pro bono opere a cunctis honoratur, ceteris praeminet, subjectas hominum mentes tenet, majoribus locis attollitur, favoribus nutritur, et ipsa sua recordia pascitur. *Ibid.*, cap. 25, num. 29.

51. Hypocritarum fiducia araneorum telis similis dicitur, quia omne quod ob obtinendam gloriam insidant, ventus vitae mortalis dissipat. *Ibid.*, cap. 26.

52. Hypocrita quidquid cum labore peragit, aura humanae favoris tollit; et dum in appetitu laudis opus deficit, quasi in ventum labor evanescit. *Ibid.*

53. Hypocritarum ora pallescent, corpus debilitate qualitur, pectus interrumptibus suspiriis urgetur; et ad haec humanas oculos quaerunt, admirationis gloriam expetunt. *Ibid.*

54. Simon crucem portat, sed nequaquam moritur : omnis hypocrita corpus quidem per abstinentiam affligit, sed tamen per amorem glorie, mundo vivit. *Ibid.*, super illud *Matth. xxvii* : *Invenierunt hominem Cyrenaeum.*

55. Hypocrita nihil aliud in omne quod agit, nisi opinionis suae gloriam cogitat, nec currat quo postea per meritum ducitur, sed quid interim dicatur. *Ibid.*, cap. 27.

56. Domus hypocritae est delectatio favoris, quam quasi quietus inhabitat : sed stare domus haec non valet, quia laus cum vita praeterit, et humanus favor in judicio non subsistit. *Ibid.*

57. Quid est vita hypocritae, nisi quaedam visio phantasmatis, quae hoc ostendit in imagine quod non habet ex veritate? *Ibid.*, lib. 15, cap. 4.

58. Sanctitas hypocritarum somniantium similitudinem habet, in quibus est ostensio phantasmatis, non certitudo virtutis. *Ibid.*

59. Quis est locus hypocritae, nisi cor adulantium? ibi quippe requiescit, ubi favores invenit. *Ibid.*, cap. 5.

60. Habet hypocrita nonnunquam aliquid forte ac validum in operatione : sed dum multa bona se simulat habere, quae non habet, perdit etiam quae habet. *Ibid.*

61. Hypocrita vult scire divina eloquia, nec ta-

men facere : vult docte loqui, nec vivere ; pro eo quod non agit quae novit, etiam hoc quod novit, amittit ; ut perdat scire, quod sciendo noluit agere. *Ibid.*, cap. 8, num. 7.

62. Hypocrita, qui de doctrina favores quaerit, fur judicabitur : quia per hoc quod justa loquitur, laudem sibi vitae iustorum rapit. *Ibid.*, cap. 8, num. 7.

63. Hypocrita dum praesentia lucra quaerit, munera futura despiciit : et fidem non habens, spem negligit eorum quae non videntur. *Ibid.*, cap. 10, super illud *Job xx* : *Non videat ruculos fluminis.*

64. Studium hypocritarum esse solet, ut et quod sunt, suppriment ; et hoc quod non sunt, esse se hominibus innotescant. *Ibid.*, lib. 18, cap. 7.

65. Duo in hypocritis agnoscuntur, unum intus, alterum foris : intus quidem porum malum, foris bonum simulatum. Lib. 6, in *Reg.*, cap. ii, super illud *I Cor. ii* : *Qui manducat panem.*

66. Inter hypocritas iure deputatur, qui ex simulatione disciplinae ministerium regiminis vertit in usum dominationis. Parte 2 *Postulat.*, cap. 6.

67. Pessimum genus est hypocritarum, qui in saeculo carnem macerant, et in futuro mercede privantur. *Serm. Dom. 5 post Pent.*

68. Quamvis aliis vitis carere possumus, hypocriteos maculam habere non posse, aut paucorum, aut nullorum. Libro 2 *Dialog.*, *advers. Pelag.*

69. Omnis hypocrita est aliud simulans et aliud agens : promittens castitatem et vivens luxuriose, paupertatem praeferebat et replens marsupium. Libro 4 super *Isa.*, cap. ix, super illud : *Et disperdet ab Israel.*

70. In comparatione duorum malorum, levius malum est aperte peccare, quam simulare et fingere sanctitatem. *Ibid.*, lib. 6, cap. xvi.

71. Exterior contor oris vellere ; intus autem saevio cupiditate : coram Domino consisto extensis manibus quasi crucifixus ; cruceam simulans, et tamen non portans. Lib. 2, de *Claustro animae*, cap. 23.

72. Hypocrita sua mala celat, pallidus est ; bona quae praedicat, incultus ingreditur ; omnia operatur ut videatur, superbus et impatiens est. Lib. 4 de *Propriet. rerum*, cap. 8.

73. Hypocrisis est malum futile, virus latens, fur custodiens, arugo consumens, linea demoliens : de remediis creat morbos, conficit de medicina languorem, sanctitatem vertit in crimen, plactionem facit reatum, de virtute vitium, de mercede dispendium, de remissione peccatum. Lib. 3 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 2.

74. Hypocrite antennis, sicut homines, videntur, sed posterius bestiae sunt : bene enim lo-

HAYNO.

S. HIERON.

HUGO A. N. VICTORES.

HUGO CARD.

quantur, sed male vivunt : boni apparent, sed mali sunt. Super *III Reg. x.*

75. Domus hypocritae est favor humanus, vel fiducia sanctitatis, cui modo innititur, quia stat coram hominibus. Super *Job*, cap. 8.

76. Omnis hypocrita intendit aut divitias, aut delicias, aut honores, aut gloriam hominum. *Ibid.*, cap. 36.

77. Hypocrisis vicus est diaboli. Super *Psal.* LXIV.

78. Cauda diaboli est hypocrisis, quoniam in cauda turpitudinem peccatorum tegit. *Sup. Psal.* LXXIII.

79. Hypocritae sunt vacui veritate, sed pleni vanitate. Super *Ecclesiastic.*, cap. XXIV.

80. Hypocrita pro modico vento vane laudis dat quod plus valet, quam totus mundus. Super *Threnos*, cap. iv. *Moraliter.*

81. Vita hypocritarum exterius est pulchra, interius autem est vermiculosa conscientia, et plena nequitia. Super *Matthaeum*, cap. vii.

82. Hypocrita qui dicit peccatum se habere, foris fingit humilitatem, et intrinsecus amplectitur vanitatem. Super *Epist. ad Rom.*, cap. xii.

83. Hypocritae exterius habent similitudinem Dei, sed interius habent cauterium diaboli. Super *I Tim. iv.*

84. Hypocritae per dulcem locutionem, vel honestam exterius conversationem, se simulant esse cives coeli, sed per internam affectionem sunt rustici inferni. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. ii.

85. Hypocritae de patria caelesti non sunt, quia affectionem interiorum ad mundana, non ad caelestia convertunt. *Ibid.*

86. Hypocrita est corpus sine spiritu, quia habet opera sine charitate, quae est forma operum. Super *Apocalyp.*, cap. iii.

87. Qui propter homines sua facit, aliud habet in corde, aliud monstrat in opere : in facie propter necessitatem hominum facit, et videtur misericors : in corde autem propter vanam gloriam agit, et est vane gloriae mercator. *Hom. 13 super Matth. Oper. imp.*

88. Omnes hypocrite astutiores sunt ceteris hominibus simpliciter viventibus, et in astutia sua cogitant quomodo aliquem ledant, et cum leserint, ita simpliciter ambulat, quasi nemini nocuerint. *Ibid.*, *Homil. 165.*

89. Totum hypocrite malitiae est, quidquid in eo consistit, ut quod est, celet ; quod non est, se esse simulet. *Hom. ii ex Divers.*, in *Matth.*

90. Sicut sepulcrum, quando clausum est, pulchrum videtur a foris ; si vero fuerit apertum, horribile est : sic et simulatores bonorum, quando non cognoscuntur, laudabiles sunt ; cum

Tom. II.

Tom. II.

aulem cogniti fuerint, inveniantur abominabiles. *Homil. 165, super Matth. Oper. imperfect.*

91. Nihil in Ecclesia nocet magis, quam versuta simulatio. *Homil. ii, super I Tim.*

92. Simulatio mendacii mater est, saepe etiam materia. *Grad. 12.*

93. Simulatio est mendacii meditatio atque opifex, agglutinatum sibi atque connexum habens iusjurandum. *Ibid.*

94. Hypocrisis est et corporis et animae contra ius status, adventionibus omnibus impletus. *Ibid. Gradu 24.*

95. Nulla res sic exhaurit animae vires, sicut hypocrisis : nam malum sub specie boni celatum, dum non cognoscitur, non cavetur. Lib. 2 de *Tent. relig.*, cap. 5.

96. Diversi coloris est omnis hypocrita, aliis adulatur, aliis detrahit : mordax ut canis, dolosus ut vulpes, superbus ut leo, tristis ut catus. *Ibid.*

97. Hypocrita verba Sanctorum habet, vitam non habet : et quos per sermonem doctrinae genuerit, non fovet exemplis, sed deserit : quia quos verbo edificat, vita et moribus destruit. Lib. 3 de *Summo bono*, cap. 24, sent. 1.

98. Hypocritae simulatores dicuntur, qui iusti non esse quaerunt, sed tantum videri cupiunt. *Prose.*

99. Hi male agunt, et bona profitentur : per ostentationem quippe boni apparent, per actionem vero mali existunt. *Ibid.*, sent. 2.

100. Omnia possunt a simplicibus vitia perpetrari, simulatio vero et hypocrisis non committitur, nisi a male astutis, per calliditatem valentibus vitia sub specie virtutum celare, et non veram sanctitatem obicere. *Ibid.*, sent. 3.

101. Hypocrite malitiae suae occulta tegentes ante oculos hominum, quaedam innocentiae sanctitate se vestiunt, ut venerentur. *Ibid.*, sentent. 4.

102. Dupliciter damnantur hypocritae, sive pro occulta iniquitate, sive pro aperta simulatione. Ex illo enim condemnantur, quia iniqui sunt ; ex isto, quia ostendunt quod non sunt. *Ibid.*, sent. 5.

103. Non semper latent hypocritae : nam etsi in principio sui quidam non pateant, prius tamen quam vita eorum finiat, quam simulat vixerint deteguntur. *Prose.*

104. Omne enim sincerum permanet ; sed quae simulata sunt, diuturna esse non possunt. *Ibid.*, sent. 6.

105. Hypocritae in oculo mali sunt, et bonos se palam ostendunt. *Ibid.*, sent. 7.

106. Hypocrisis, cum sit aliqua simulatio boni, nihil quidem habet vitale ex eo bono quod simulat, virtutis illius quam simulat mortua est iustitia, aut castitas. *Tract. 25 in Matth.*, cap. XXIII.

S. JOAN. CLIM.

JOAN. TRITE.

S. ISIDORUS HISPAL.

ORIGENES.

PETR. BLES. 107. Res magis discriminis est, ignominiam socii sub religionis habitu circumferre, impietatem sub pietatis umbraculo, et antichristum sub Christi vestibus occultare. Epist. 134, ad quemdam Prior.

S. PETRUS CHRYSOL. 108. Hypocrisis subtile malum, secretum virus, venenum latens, virtutum fucus, lineae sanctitatis. Prose.

109. Adversa omnia nituntur viribus suis, armis suis pugnant, impugnant palam, unde et cavetur tam facile, quam videntur. Serm. 7, de Hypocrisi.

110. Hypocrisis secunda simulat, fallit prospera, curiosa mentitur, crudeli arte virtutes truncat mucrone virtutum, jejuniis jejuniis perimit, oratione orationem evacuat, misericordiam miseratione prosternit.

111. Hypocrisis cognata febris, frigido populo propinat ardorem. Ibid.

112. Hypocrisis, dum cupit captivare oculos, oculis fit ipsa captiva. Ibid.

S. PROSPER. 113. Hypocritae praedicant magna, nec faciunt; accusant vitia, nec deponunt; publice sibi displicere simulant, quod occulte committunt; magni student videri, non fieri; laudant eos, quorum cupiunt predicatione laudari; jejulant, ut vultus sui pallorem perniciosis laudibus vendant; ad reprehendendos alios prompti, sed se non patiuntur quibuslibet vel leviter reprehendi; ad faciem publicam patientiam fingunt, et in animo iracundiae virus abscondunt; ad nocendum parati, cum nocendi tempus invenerint; suorum actuum negligentes sunt, aliorum procaci libertate censors. Lib. 2, de vita Contemplat., cap. 4.

RICH. A. S. VICTOR. 114. Hypocritae quidem sanctitatem opere praetendunt, sed perversum est quod diligunt, et quod intus vivit in affectione, necesse est quandoque erumpat et appareat in opere. Part. 1, lib. 3, de Erudit. hom. inter., cap. 2.

THALASSIUS 115. Sub charitatis fignimento hypocrisis occultat, qui ore probat, quod apud se vere nihil facit. Beccandus, 1, sent. 3.

THOMAS A. KEMPIS 116. Non potest diu latere ficta sanctitas. Serm. 14, ad Novit., div. 5.

SENTENTIAE PAGANORUM.

117. Totius injustitiae nulla capitalior, quam eorum qui tum cum maxime fallunt, id agunt, ut boni viri esse videantur. Lib. 2, de Officiis.

118. Nec simulatum quidquam potest esse diuturnum: ficta enim omnia celeriter tanquam flosculi decidunt. Lib. 2, de Officiis.

119. Nulla perniciosa vitae major inveniri potest, quam in malitia simulatio intelligentiae. Ibid. lib. 3.

120. Malus ubi hominem se simulat, tunc est pessimus. In suis Sent., sent. 227.

121. Nihil simulatio proficit: paucis imponit leviter extrinsecus inducta facies; veritas in omnem partem sui, semper eadem est. Epist. 79.

122. Nulla simulatio multo tempore latebit. SEXT. PHEL. Sentent. 316.

Vide etiam titulos Apparere, sent. 35; Favor, sent. 18, 19; Fortitudo, sent. 24; Humilitas, sent. 6; Jactantia, sent. 23; Locus in genere, sent. 105, 106; Malitia, sent. 2; Murmur, sent. 8, 9.

IDOLOLATRIA.

Etymologia. Graece εἰδωλόν, latine forma interpretatur, et inde per diminutionem dicitur idolum, id est, formula. Super I ad Corinth., cap. v, in illud: Nihil est idolum.

Idolum dictum est, eo quod ipsum sit dolum, id est, hominum falsitate repletum. Super Psalm. xcvi.

Definitio. Idololatria est cum honor Creatori debitus, creaturis exhibetur. De Paradiso animae, part. 2, de Vitiiis, cap. 14, sect. 1.

Idolum est simulacrum humana effigie, vel beluina, seu volucrina factum, et consecratum juxta vocabuli sui interpretationem. Super I ad Cor., cap. 8, in illud: Nihil est idolum.

Idololatra inde dicitur, quod simulacris eam servitutem exhibent, quae debetur Deo. Lib. 1 de Trin., cap. 6.

Idololatria est falsa et superstitiosa protestatio majestatis divinae in idolo. Part. 1 Centiloqui, sect. 26.

Idololatria est vitium, quo quis cultum laetiae alteri quam Deo exhibet. Part. 3 de Descript. terminum, cap. Justitia.

Idolum est, quod non est, nec habet aliquid simile sui. Hom. 8 in caput xx Exodi, super illud: Non facies tibi idolum.

Idola sunt inanes imagines. Lib. 1 de Finibus, Divisio. Idololatria triplex est: paganorum, avarorum, gulosorum: idololatria paganorum est mala, quia colunt aurum et argentum; idololatria avarorum est peior, quia quasi Deum adorant nummum; idololatria gulosorum est pessima, quia gulosi colunt deum vilissimum, scilicet ventrem. Tit. 3 Diata, cap. 2.

Profectio, ludorum omnium mater, idololatria est. De spectaculis, cap. 4.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Pro quoque quis Creatori suo renuntiat, sive sit peccatum, sive res alia, illud veraciter pro

MARTUS PER. SENECA.

SIXT. PHEL.

S. ANSELM.

CASSIODOR.

S. ALBERT.

S. ANSEL.

S. AUGUST.

S. DONAT.

JOAN. GERS.

ORIGENES.

CICERO.

S. DONAT.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. CYPRIAN.

S. ALBERT.

MAG.

idolo in mente portat. De Paradiso animae, part. 2, de Vitiiis, cap. 14, sect. 1.

2. Quoties homo aliquid facit, dimittit, vel patitur, quod nullatenus pro Deo faceret, dimitteret, vel pateretur, toties procul dubio idolum veneratur. Prose.

3. Hen! quoties est femina viro idolum; et e contra, amicus amico, dominus servo, pueri parentibus, cum pro amore, vel timore humano recedat a praecepto divino.

4. Quidquid enim subtrahitur a Deo, computandum est pro idolo. Ibid., cap. 14, sect. 2.

5. Cum spiritualis homo in opere suo aliud intendit principaliter praeter Deum, sive hominum placitum, sive commodum transitorium, sive gratiam in praesenti, sive gloriam in futuro, idolum est. Ibid., cap. 14, sect. 3.

6. Sicut qui idolis servit, cultum debitum Creatori imaginatae creaturae tribuit: sic et avarus cum Deum solum colere debet, colit potius nummos, in quibus praefiguratae sunt imagines imperatorum. Prose.

7. Hoc enim unusquisque Deum habet, quod praeter omnibus diligit, in quo praeter omnibus spem atque fiduciam habet.

8. Avarus hoc agit specialiter de nummis, id est, plus diligit nummos, quam aliud, et plus cogitat de nummis, atque plus sperat ac confidit in nummis, quam in alia re: idcirco nummi, ejus sunt dii.

9. Jure ergo vocatur idololatra, quia Deum non colit, sed nummos et imagines mortuorum regum impressas. Super Epist. ad Colossens., cap. 3, in illud: Simulacrorum servitus.

10. Idololatria universae creaturae auctorem conditoremque non noverunt, inde est, quod in simulacra praecipitantur. De Vera relig., cap. 37.

11. Nihil homines tam insatiabiles reddit vitae perversitate, quam idololatrarum imitatio. Epist. 202, ad Nectarium, episcopum.

12. Nullus hominum idolum colit, nisi Dei blasphemus extiterit. Lib. 2 de Mirabil. sacra Script., cap. 18.

13. Ridiculum videtur, quod aliquis judicetur idololatra, quia duo grana thuris offert creaturae, quae debuit offerre Deo: et ille non judicetur idololatra, qui totum servitium vitae suae offert creaturae, et nihil Deo. Serm. 53, Fer. 2, post Dom. Pass., art. 2, cap. 2.

14. Profecto quisque plus amat mundum quam Deum, impius atque idololatra esse convincitur, serviens creaturae potius quam creatori. Epist. 107, ad Thomam.

15. Nullum peccatum idololatria reperitur gra-

vius, ea est enim contra Deum impietas. Lib. 2, Constit., cap. 27.

16. Sic idololatrie indignatur Deus, ut praecipit etiam eos interdicti, qui servire idolis suaserint. De Exhort. mor., cap. 5.

17. Ab idolis se custodiant omnes, qui ad Deum verum reverenter accedunt. Super epist. 1 Joan., cap. v.

18. Idolum nihil est. Super Exod., cap. xx.

19. Idola, quae in fanis sunt, destruantur. Lib. 9 in Registro, indict. 4, cap. 71, epist. 71, ad Melitum abbat.

20. In cognitione veritatis statum idololatriae perdit. Lib. 3 in Regum cap. iii.

21. Idololatriae caput est diabolus, omnis iniquitatis initium. Ibid.

22. Idolis vanis sacrificia nusquam offeruntur. Ibid.

23. Omnium malorum extremum, ac primum, est idololatri cultus. Orat. de Nativit. Christi.

24. Grave crimen idololatria est. Serm. Dom. 26, post Pent.

25. Quidquid diaboli est, et quod diaboli est, idololatria est, cui omnia idola mandantur. Epist. 1, ad Heliodor.

26. Cui Deus venter est, Deus ei recens est: quotcumque vitia habemus, quotcumque peccata, tot recentes habemus Deos. Iratus sum, ira mihi Deus est: vidi mulierem et concupivi, libido mihi Deus est: unusquisque enim quod cupit et veneratur, hoc illi Deus est. Super Psalm. lxxx, vers. 8: Non erit in te Deus recens.

27. Qui adorat creaturam, negat Creatorem. Super Job, cap. xxi.

28. Idololatra servit simulacro: cultum idololatrie diligenter amplificat, cum omni diligentia colit simulacrum, spem ponit in idololatria et timeat nullare simulacrum. Lib. 2 de Contemptu mundi, cap. 12.

29. Unusquisque quod praeter ceteris colit, quod super omnia miratur et diligit, hoc ei Deus: si quid est in quo dilectionis lance praeponderat, hoc tibi Deus est. Homil. 2, in cap. ii Judae.

30. Totius gentilitatis error hinc accepit exordium, dum ea quae multum diligunt homines, deos esse volunt, et humanis quibusque vitis et cupiditatibus divinum nomen adscribant. Ibid.

31. Non solum de corporeis simulacris faciunt sibi homines, deos: sed et de corde confingunt. Qui conantur simulare sibi alium creatorem extra universitatis Deum, alium Spiritum sanctum, alium Christum, ii omnes fecerunt sibi deos. Prose.

32. Omnes igitur tam de visibili materia, quam

S. CYPRIAN.

DIDYM.

ALEX.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

HAYMO.

S. HIERON.

HUGO CARD.

S. INNOC. III.

ORIGENES.